

REDO

ATT STYRA REGION ÖSTERGÖTLAND

REGIONALT VALPROGRAM 2022-2026

Facebook: facebook.com/KDRegionOstergotland
Webbplats: regionostergotland.kristdemokraterna.se
E-post: regionostergotland@kristdemokraterna.se

Innehållsförteckning

1. Region Östergötland behöver ett nytt ledarskap	5
2. HÄLSO- OCH SJUKVÅRD	6
2.1 Utöka antalet vårdplatser och inför vårdplatsgaranti	6
2.2 Stärk och uppvärdera den nära vården för mer tillgänglig vård - Projekt VC 777	6
2.3 Fast vårdkontakt i primärvården	7
2.4 Utveckla fler vårdcentrum i Östergötland	8
2.5 Förbättra läkarmedverkan på kommunala äldreboenden	8
2.6 Investera i ambulanshelikopter för en mer jämlik vård	8
2.7 Flyg ut hjärtstartare med drönare	10
2.8 Rädda fler liv - förstärk regionens arbete med organdonation	10
2.9 Stärk regionens stöd och samarbete med Sjukhuskyrkan	11
2.10 Stärk den palliativa vården i Östergötland - skapa hospice	12
2.11 Mobila psykiatriteam i hela Östergötland	13
2.12 Kortare väntetider till barn- och ungdomspsykiatri	13
2.13 Skapa en sammanhållen graviditetsvård med modellen "Min barnmorska"	14
2.14 Tryggare förlossningsvård	14
2.15 Samlat ansvar för barn- och ungdomsvården	15
2.16 Förenklingskommission för enklare administration i vården	15
2.17 Gör sjukvården mer effektiv - utveckla vårdserviceteam	16
2.18 Nyttja operationskapaciteten bättre - börja operera på kvällar och helger	17
2.19 Utveckla sjuksköterskeutbildningen - inför ST även för sjuksköterskor	17
2.20 Istället för krångliga arbetstidsmodeller - inför utökat Ob-tillägg	17
2.21 Satsning på vårdens största utmaning - skapa nationellt centrum för vårdrelaterade infektioner	18
2.22 Förbättra arbetet med att beakta barnkonventionen	18
2.23 Korta väntetiderna till 1177 på telefon genom utökad samverkan med alla regioner i Sverige	19
2.24 Regionen ska inte vara anonym när medborgare rings upp	19
2.25 Inför mobil tandvårdsklinik för bättre tillgänglighet i hela Östergötland	19

2.26 Regionen och kommunerna i Östergötland bör skapa gemensamt HVB också för yngre barn.....	20
2.27 Öppna en fast blodcentral i Norrköping.....	20
3. KOLLEKTIVTRAFIK.....	21
3.1 Inför väntetidsgaranti för sjukresor	21
3.2 Utveckla Stångådalsbanan	21
3.3 Tågperorong i Sturefors och Godegård.....	21
3.4 Förenkla pendling över länsgränser – målet nationellt biljettsystem.....	22
3.5 Inrätta expressbusslinje mellan Linköping och Jönköping.....	23
3.6 Säkra effektiv pendling med Östgötapendeln från Boxholm	23
4. NÄRINGSLIV	24
4.1 Gör en analys av Östergötlands elbehov.....	24
4.2 Betona och nyttja Östergötlands unikt geografiska läge	24
4.3 Stärk samverkan på tillväxtområdet med våra södra grannregioner.....	24
4.4 Inrätta innovationsforum för att fånga innovationskraften hos vårdens medarbetare	25
4.5 Inrätta Kompetensråd för att skapa arbete för nya svenskar	25
4.6 Öka produktionen och konsumtionen av livsmedel producerade i Östergötland...	26
5. UTBILDNING OCH KOMPETENSFÖRSÖRJNING	28
5.1 Skapa fler praoplatser/praktikplatser för unga inom bristyrken.....	28
5.2 Skapa Rh-vux i Östergötland.....	28
5.3 Entreprenörskap på schemat i gymnasieskolan	28
5.4 Regionalt stöd för fler UF-företag.....	29
6. KULTUR, FRILUFTSLIV OCH BESÖKSNÄRING.....	30
6.1 Inventera kulturscener i Östergötland.....	30
6.2 Stärk Sancta Birgitta Klostermuseum i Vadstena som viktig aktör i östgötsk besöksnäring	30
6.3 Natur- och kulturbuss för unga	31
6.4 Flexibelt biljettsystem på Östergötlands kulturinstitutioner	31
6.5 Samarbete med idrottsrörelsen	31
6.6 Utveckla Östgötaleden	31
7. TRYGGHET.....	33
7.1 Nattstopp på samtliga bussar.....	33

7.2 Trygghetsgaranti i Region Östergötlands verksamhet – för patienter, resenärer och personal.....	33
7.3 Säkra tillgången till läkemedel med en regional läkemedelsstrategi.....	33
8. LANDSBYGD.....	35
8.1 Stärk landsbygdens betydelse i Östergötland.....	35
8.2 Nyttja Östergötlands åkermark på bästa sätt.....	35
8.3 Mer innovation inom lantbrukssektorn.....	35
8.4 Investera i ett nytt elevboende på Vreta utbildningscentrum	36
8.5 Försök med utökad trafik på landsbygden.....	36
8.6 Anpassa kollektivtrafiken efter kommunernas planering av bostadsområden på landsbygden	36

1. Region Östergötland behöver ett nytt ledarskap

Kristdemokraterna är redo att styra Region Östergötland – igen!
På valdagen den 11 september 2022 är det Du som avgör inriktningen.

Socialdemokraterna har under åtta långa år fått leda ett minoritetsstyre där långa köer till vården och kraftigt växande underskott i sjukvårdande produktionsenheter varit ett ständigt återkommande tema. Coronapandemin har ytterligare försvårat situationen, men läget var allvarligt redan långt innan. Så kan vi inte fortsätta att ha det.

Region Östergötlands mest omfattande uppdrag är att erbjuda den hälso- och sjukvård som invånarna i Östergötland har behov av. Regionen ansvarar även för all kollektivtrafik i länet och har rollen att som regional kollektivtrafikmyndighet ansvara för att utveckla en attraktiv och effektiv kollektivtrafik. Dessutom har regionen ett viktigt ansvar för de regionala utvecklingsfrågorna, det vill säga ett uppdrag att stärka Östergötlands tillväxt och attraktivitet.

Kristdemokraterna är drivande i frågan om att förändra systemet med 21 regioner som idag ansvarar för hälso- och sjukvården. Vi tror att det behövs en ökad statlig styrning. Innan det blir verklighet behöver vi sätta en kurs för hur Region Östergötland på ett bättre sätt ska utföra sitt uppdrag de närmaste åren.

Vi har tagit fram det här programmet, så du kan ta reda på hur Kristdemokraterna vill förändra och förbättra Region Östergötland. Med din röst och ditt stöd kan vi tillsammans se till att regionen får ett nytt tryggt ledarskap för att hela Östergötland ska fungera.

kd.nu/blimedlem

facebook.com/KDRegionOstergotland
regionostergotland.kristdemokraterna.se
regionostergotland@kristdemokraterna.se

2. HÄLSO- OCH SJUKVÅRD

2.1 Utöka antalet vårdplatser och inför vårdplatsgaranti

Redan innan pandemin var bristen på bemannade vårdplatser i den östgötska vården ett stort och avgörande problem, för att fullt ut kunna ge östgötarna den vård de är i behov av. Under pandemin har, särskilt under de olika smittspridningsvågornas toppar, vårdplatsbehovet för patienter med Covid-19 varit så stort, att planerad vård har tvingats skjutas fram och enbart vård som inte kan anstå har kunnat ges. Men även när antalet patienter med Covid-19 inte varit så stort, har till exempel under den gångna vinter-vår-säsongen en kraftfull säsongsinfluensa och omfattande vinterkräksjuka bidragit till att många sköra patienter har behövt sjukhusvård. Med tanke på att vårdplatsbristen var ett återkommande problem som ledde till försämrad tillgänglighet och för långa köer redan innan pandemin, är behoven framåt nu än större.

Det är inte rimligt att patienter i behov av kirurgiska och ortopediska ingrepp måste vänta för länge på operation, då vårdplatser inte finns tillgängliga. Antalet bemannade vårdplatser i Region Östergötland måste därför bli fler. För det krävs att fler sjuksköterskor arbetar på sjukhusens olika vårdavdelningar. Sjuksköterskor som helt lämnat vårddyrket, eller gått över till annan arbetsgivare, måste erbjudas attraktiv arbetsmiljö och arbetstidsmodell så att de återvänder till vårddyrket. Arbetsuppgifterna för sjuksköterskor måste i högre grad anpassas till den högskoleutbildning och de kvalifikationer de har, och andra arbetsuppgifter som egentligen hör hemma hos andra yrkesgrupper behöver hamna rätt.

Det handlar både om att minska den administrativa bördan, genom att exempelvis effektivisera och minimera tiden att registrera uppgifter i olika vårdadministrativa system, och om att arbetsuppgifter som utförs bäst av undersköterskor, personer i vårdserviceteam eller rentav av ideella volontärer från Röda Korset, inte ska belasta sjuksköterskors hårt pressade arbetsschema. Sammantaget kan insatserna leda till att antalet vårdplatser kan utökas, och då bör också en regional vårdplatsgaranti införas som ger varje patient rätt till en vårdplats på rätt klinik med rätt kompetens, med ändamålsenliga incitament och sanktionsmöjligheter.

2.2 Stärk och uppvärdera den nära vården för mer tillgänglig vård - Projekt VC 777

När vi blir sjuka och behöver få kontakt med hälso- och sjukvården, vill vi få kontakt så snart som möjligt, och helst komma i kontakt med en vårdgivare så nära oss som möjligt.

För personer som av olika skäl ofta behöver kontakta vården, är det också ofta ett önskemål att få mesta möjliga kontinuitet när det gäller vilken personal som tar emot.

Den vård som finns nära oss medborgare, den nära vården eller primärvården, ofta i form av en vårdcentral, är den vårdinstans som borde kännas mest naturligt att vända sig till. Idag är det tyvärr många som har svårt att komma i kontakt med sin vårdcentral. De möts av beskedet att telefontiderna är slut, och tvingas vänta till nästa dag. För en del skulle ett besök på vårdcentralen passa bäst på väg hem från arbetet, som slutar vid fem på eftermiddagen. För andra skulle det vara enklast om det fanns en tid att få lördag förmiddag.

När telefontiderna är slut eller när vårdcentralen har stängt kl. 17.00 på eftermiddagen eller inte alls har öppet på helgen, blir den vårdinstans som många vänder sig till, akutkliniken på något av våra sjukhus. På akuten har förstås svårt sjuka patienter, eller personer som råkat ut för olyckor, högre prioriteringsgrad, än en person som egentligen inte var mer sjuk, än att ett vårdcentralsbesök, hade räckt.

Det är också viktigt att stärka läkarbemanningen i primärvården. För det krävs en satsning på att få fler läkarstudenter att vilja specialisera sig inom allmänmedicin, men också att tillföra annan specialistkompetens inom den nära vården, som till exempel geriatriker och barnläkare. Den psykosociala kompetensen på vårdcentralerna, i form av kuratorer och psykologer, behöver också stärkas, då bakgrunden till många av de besvär som människor söker för, i grunden handlar om psykosociala problem.

För att det ska bli mer naturligt för oss medborgare att i första hand vända oss till vår vårdcentral, föreslår Kristdemokraterna att den nära vården stärks och uppvärderas ordentligt. Ekonomiska resurser behöver tillföras primärvården, bland annat för att klara utökade öppettider. Vi vill redan första året på den nya mandatperioden lansera pilotprojektet **VC777**, där sju vårdcentraler i Östergötland under sjutton månader på försök ska ha öppet sju dagar i veckan, från sju på morgonen till sju på kvällen. Om pilotprojektet blir framgångsrikt, bör modellen implementeras brett i hela Östergötland.

2.3 Fast vårdkontakt i primärvården

Primärvården utgör grunden i det svenska hälso- och sjukvårdssystemet och är den vårdnivå som ska tillgodose befolkningens basala och ofta förekommande behov av hälso- och sjukvård. Primärvården har också ansvar att stödja den enskilde i det förebyggande arbetet för en god hälsa.

På många håll behövs en större tillgänglighet som är anpassad till dagens behov. Det behövs också en bättre kontinuitet. Om patienten hela tiden får träffa olika personer

inom sjukvården bidrar det vare sig till trygghet, kostnadseffektivitet eller goda vårdresultat.

Kristdemokraterna anser att primärvården ska vara navet i hälso- och sjukvården och patienterna i regionerna ska garanteras en fast vårdkontakt. Den fasta vårdkontakten kan vara en läkare, men även sjuksköterska, sjukgymnast eller kurator utifrån patientens behov.

2.4 Utveckla fler vårdcentrum i Östergötland

Under mandatperioden 2010-2014 tog Kristdemokraterna tillsammans med övriga partier i Alliansen och Vrinnevilistan, beslut om att bygga Vårdcentrum i Finspång. Hösten 2017 togs det första spadtaget och våren 2021 kunde invigning äntligen ske. Vårdcentrum innehåller ett antal verksamheter från regionen, som vårdcentral, barn- och ungdomsmottagning, kvinnohälsa och barnvårdscentral, ett antal medicinska vårdplatser och viss specialistrehabilitering, samt korttidsboende i kommunens regi. På vårdcentrum ges också möjlighet att vissa tider träffa specialistläkare från sjukhusen i regionen. Denna vårdform, som tydligt flyttar fokus till nära vård, bör införas i fler kommuner i Östergötland, för att ytterligare förbättra möjligheten för den östgötska sjukvården att möta medborgarnas behov av vård på nära håll.

2.5 Förbättra läkarmedverkan på kommunala äldreboenden

Antalet äldre ökar och därmed även sjukligheten och behovet av insatser på äldreboenden. Möjligheter till diagnostik, bot och lindrande behandling har ökat kraftigt, men resurstillskott för läkarinsatser har inte hängtt med. Problemet med bristen på läkarmedverkan i äldreomsorgen har funnits länge, men behovet av att stärka den kommunala hälso- och sjukvården har blivit tydligare under Coronapandemin. Dessutom har Coronakommissionen konstaterat ett misslyckande att skydda äldre och Inspektionen för Vård och Omsorg (IVO) har pekat på brister i samverkan mellan landets kommuner och regioner. Vi föreslår därför att ersättningssystemet för att säkerställa en god läkarmedverkan i den kommunala omsorgen, inklusive korttidsplatser, ska utvecklas. Alla äldre ska kunna känna sig trygga inom den kommunala hälso- och sjukvården.

2.6 Investera i ambulanshelikopter för en mer jämlik vård

Idag kan hälso- och sjukvården rädda allt fler människoliv. Nya mediciner och behandlingsmetoder, liksom alltmer avancerad medicinskteknisk utrustning, bidrar till att svåra sjukdomar kan botas, att människor som drabbats av akuta sjukdomsfall som

hjärtinfarkt eller stroke kan överleva och att barn som fötts alldeles för tidigt kan klara sig och leva ett helt vanligt liv.

För människor som bor långt ifrån Universitetssjukhuset i Linköping, där huvuddelen av den avancerade specialistsjukvården ges, har dock idag inte samma förutsättningar att få den vård de behöver. Exempelvis hinner inte en vägambulans köra från t.ex. Tyrislöt i skärgården till Linköping i sådan tid att den akuta behandlingen av en stor stroke kan sättas in. I värsta fall överlever inte den drabbade, och annars är det stor risk att resten av livet innebär omfattande funktionsnedsättning med stora behov av stöd från samhället.

För dessa, och många andra behov, skulle en snabb transport med ambulanshelikopter direkt till Universitetssjukhuset kunna rädda liv och undvika långvarigt mänskligt lidande. Dessutom är omfattande samhällsekonomiska vinster att vänta, genom att behov av insatser i form av rehabilitering, hemtjänst och vårdboende uteblir eller minskar, samt att arbetsförmåga kvarstår och därmed möjlighet att genom skatteinbetalningar bidra till vår gemensamma välfärd.

En helikopter kan vara i luften inom 5 minuter och marschfarten är ca 240-280 km/h. Den kan vara på skadeplats 10 mil bort inom 20-25 minuter. Är läkare ombord kan avancerade medicinska åtgärder sättas in direkt, vid t.ex. trauma, stroke, akut hjärtinfarkt m.m. vilket naturligtvis kan vara livsavgörande. Är patienten svårt skadad kan den behöva flygas direkt till specialistsjukhus vilket sparar tid och även det kan vara livsavgörande. En helikopter tar sig fram i terräng och kan landa på mycket otillgängliga platser som vägambulanser kan ha svårt att nå.

Sydöstra sjukvårdsregionen - som innefattar Region Östergötland, Region Kalmar län och Region Jönköpings län - har idag ingen egen ambulanshelikopter. Kommunalförbundet Svensk Luftambulans ansvarar för att driva ambulanshelikopterverksamhet åt medlemmarna och bildades ursprungligen av Landstinget i Värmland och Landstinget Dalarna 2014. Från 2015 är även Västra Götalandsregionen ansluten till kommunalförbundet och sedan 2016 är Region Uppsala medlem. Ett första steg mot en ambulanshelikopter i sydöstra sjukvårdsregionen, är att ta ett initiativ för att våra tre regioner blir medlemmar i Svensk Luftambulans.

Region Östergötlands egen utredning om ambulanshelikopter, som togs fram under 2015, ställer sig positiv till att, tillsammans med övriga landsting/regioner i sjukvårdsregionen, ansluta sig till kommunalförbundet Svensk Luftambulans. Vi tycker därför det är dags att landa i helikopterfrågan och säkerställa en snabb, jämlik och säker vård för våra medborgare.

2.7 Flyg ut hjärtstartare med drönare

Varje år drabbas cirka 10 000 personer av plötsligt hjärtstopp utanför sjukhus i Sverige. Trots en kraftig ökning av antalet hjärtstartare i samhället, är det fortfarande så få som en av tio som överlever ett hjärtstopp utanför sjukhus. I Region Östergötland finns sedan tidigare SMS-livräddare, något Kristdemokraterna var med och drev igenom, men det är inte alltid en hjärtstartare finns i närheten när det behövs som mest.

I Västra Götalandsregionen finns det redan idag ett forskningsprojekt där en drönare med hjärtstartare varit avgörande för att rädda livet vid ett akut hjärtstopp. Vi föreslår därför att Region Östergötland tar nödvändiga steg att initiera ett arbete för att börja använda drönare med hjärtstartare.

2.8 Rädda fler liv – förstärk regionens arbete med organdonation

Att drabbas av en livshotande sjukdom, som kan innebära att man är i behov av ett nytt organ eller vävnad, är en omtumlande händelse. På samma sätt som att ta ställning till huruvida en anhörig som drabbats av en dödlig olycka ska vara en möjlig donator. Många både vill ta emot organ, och även ge, om den situationen skulle uppkomma, men det är inte alltid att sjukvården har rätt rutiner eller organisation för att faktiskt ta vara på organ från en möjlig donator, något som kan innebära extra lång väntan för den som är i behov av ett organ eller vävnad.

Även om organdonatorer ökat något på senare år, råder det brist på organ, behovet är fortfarande större än tillgången, och väntelistan utökas hela tiden. Det är därför viktigt att uppmärksamma människor på att man medvetet måste lämna samtycke till donation. Det är viktigt att man tar ställning till donation och att man gör sin vilja känd. Idag är bilden att potentiella donatorer med känd inställning till donation låg. Lyckas man öka andelen med känd inställning till donation ökar sannolikt även donationsfrekvensen samtidigt som beslutet om en eventuell donation inte lämnas till närstående.

Det finns olika sätt att uttrycka sin vilja att donera organ eller vävnader, men den enklaste och framför allt bästa vägen är att anmäla sig till donationsregistret. På så sätt kommer alltid ställningstagandet till sjukvårdens kännedom om en donation skulle bli aktuell. Det är viktigt att vi har en organisation som främjar organdonation. För många kan en organdonation vara skillnaden mellan liv och död. Utbildning till intensivvårdspersonal och stöd till närstående i en donationssituation är avgörande. De patienter som är i behov av nya organ och vävnader behöver en god omvårdnad och tydliga besked om vad som händer under väntan på nya organ. Det är viktigt att ha en tydlig kontaktperson och att vården samordnar sina insatser kring patienten. Därför

föreslår Kristdemokraterna att Region Östergötlands arbete med organdonation förstärks, bl.a. med inrättade av särskilda koordinators för förbättrad samordning.

2.9 Stärk regionens stöd och samarbete med Sjukhuskyrkan

Sjukhuskyrkan, eller den andliga vården, har en viktig uppgift att möta såväl patienter och anhöriga som personal, som kan ha upplevt traumatiska situationer och genomgå livskriser. Det finns stora andliga och själsliga behov som inte alltid hinner mötas i den ordinarie sjukvårdsverksamheten, där bemanningsproblematiken är stor. Där har Sjukhuskyrkan en betydelsefull roll i att möta den svårt sjuke, den som förlorat en kär anhörig eller den anställde på sjukhuset som har funderingar om livets stora frågor.

Sjukhuskyrkan finns idag på Universitetssjukhuset i Linköping, på Vrinnevisjukhuset i Norrköping och på Lasarettet i Motala. Inom ramen för Sjukhuskyrkan samordnas den andliga vården, där såväl präst, diakon och kantor från Svenska kyrkan, pastor från frikyrka och ortodox präst, som representant för muslimsk församling, är verksamma.

I enlighet med riksdagsbeslut är det regionernas ansvar att tillhandahålla ändamålsenliga verktyg för att Sjukhuskyrkan ska kunna utföra sin verksamhet. Det handlar om lokaler, såväl rum för enskild eller gemensam andakt och bön och samtalsrum för enskilda samtal med tystnadsplikt, som kontor och personalutrymmen för Sjukhuskyrkans anställda. På grund av om- och nybyggnationerna på Universitetssjukhuset i Linköping behövde Sjukhuskyrkan flytta ut från befintliga samtalsrum, kontor och personalutrymmen, och efter några turer hittades nya lokaler.

Även om lokalerna är ändamålsenliga är de mer svårtillgängliga för de flesta patienter, anhöriga och personal på grund av placeringen på sjukhusområdet. Men, framför allt är det en tillfällig lösning, då fastigheten där lokalerna är belägna, enligt regionens fastighetsutvecklingsplan, ska rivas för att ge plats åt nytt laboratoriemedicinskt centrum. Även om detta inte inträffar förrän om några år, är det väsentligt att ha långsiktig planering för var Sjukhuskyrkan ska kunna ha ändamålsenliga lokaler på längre sikt. Det är förstås önskvärt med en central placering på sjukhuset för god tillgänglighet för alla.

Det är också nödvändigt att samverka kring praktiska frågor och arbetsredskap mellan regionen och Sjukhuskyrkan fungerar utan onödiga hinder, när det gäller exempelvis e-tjänstekort och epostsystem.

Därför är det viktigt att regionen årligen säkrar upp tillräckligt med ekonomiska resurser för att kunna tillhandahålla ändamålsenliga lokaler och utrustning till Sjukhuskyrkan.

2.10 Stärk den palliativa vården i Östergötland – skapa hospice

Trots det faktum att befolkningen i regionen ökat och att vi varje år får fler äldre har slutenvårdsplatser och även platserna på LAH (lasarettansluten hemsjukvård) minskat. Det har skett en förändring av cancervården, där den onkologiska behandlingen ofta fortgår längre i livsprocessen. Sammantaget kan Östergötland idag inte garantera valfrihet när livets slut närmar sig. Vi är av uppfattningen att en översyn av den palliativa vården i Östergötland är på sin plats för att se vilka behov som finns kring utbud, bemötande och information och hur verksamheten kan utvecklas för att säkra kvalitet och valfrihet.

Närvårdskliniken i Linköping, sektion LAH, har idag en palliativ slutenvårdsavdelning med sex vårdplatser. De ursprungliga 12 vårdplatserna som tillkom 1996 har successivt minskat och utöver de 6 platserna i Linköping finns idag specialiserade palliativa slutenvårdsplatser i Motala (6 platser) och Norrköping (7 platser). Syftet med LAH att man ska kunna minimera undvikbar slutenvård, att undvika tidiga återinläggningar och att korta ned vårdtiderna inom slutenvården. En översyn skulle kunna effektivisera och förbättra verksamheten genom att se till att patienten hela tiden befinner sig på rätt vårdnivå men framförallt handlar LAH om att man ska kunna få vård i sitt eget hem. Vi ser också ett behov av att utöka antalet platser givet vår åldrande befolkning, vi är av uppfattningen att antalet vårdplatser idag inte räcker till för att säkra en kvalitativ och effektiv vård i livets slutskede för de östgötska medborgarna på längre sikt.

Den basala palliativa vården (där man bedömer att det inte finns behov av specialiserad palliativ vård) i Östergötland baseras idag på ett samarbete mellan Region Östergötland och Östergötlands kommuner. Om behovet av slutenvård finns, t ex när patient och/eller närstående inte längre känner sig trygga med vården i hemmiljö, finns idag två alternativ: slutenvård på sjukhus eller plats på särskilt boende (SÄBO).

Som alternativ till slutenvården och SÄBO finns på många ställen i Sverige hospiceverksamhet. Hospice är en vårdform i livets slutskede baserad på respekt för personlig integritet, god omvårdnad och symtomlindring. Hospice fungerar också som psykosocialt stöd för familj och närstående. I flertalet stora kommuner i Sverige finns möjlighet att i livets slutskede vårdas på hospice, dock så ej i Östergötland och vi menar att det är dags att utreda förutsättningarna för ett hospice här i vår region.

Vi menar att slutenvårdsplatserna för patienter med behov av palliativ vård inte räcker till och att de ej heller kan tillgodose det vårdbehov som ett hospice skulle kunna erbjuda. SÄBO är utformade för multisjuka och sköra personer med hög ålder är heller inte alltid en lämplig vårdform för alla. Personalens kompetens och miljön på SÄBO är också sällan anpassad för vård av den målgrupp som ett hospice riktar sig till.

Hospiceverksamheten skall finnas för de patienter som har en obotlig och långt framskriden sjukdom med en begränsad återstående tid i livet. Patienten och eventuella närstående måste vara medvetna om diagnosen och prognosen samt ha ett önskemål om att komma till hospice. Därutöver krävs också en bedömning av hospicepersonalen (läkare eller sjuksköterska) att inläggning på Hospice är bra för patienten.

Vi menar att våra medborgare behöver vara trygga i vetskapen att när de hamnar i livets slutskede, att det finns en specialiserad vård som ser till deras unika vårdbehov tillfredsställs oavsett vilken vårdform som är mest lämplig för patienten i fråga.

2.11 Mobila psykiariteam i hela Östergötland

Den psykiska ohälsan ökar i Östergötland. I rapporten "Har hälsan blivit bättre?" från 2019 ser man att psykisk ohälsa förekommer i alla åldersgrupper och man ser även en ökad omfattning av olika psykiska besvär. NASP (nationellt centrum för suicidalforskning och prevention) beskriver också en oroande trend i Östergötland med ökad frekvens självmord från 12.8 till 17 självmord per 100 000 invånare de senaste fem åren.

Att satsa på mobila team med kompetens kring psykisk ohälsa kan i stor utsträckning förhindra inläggning på sjukhus och framförallt ge tillgång till vård i ett tidigt skede. Det akuta skedet är oftast dramatiskt med ett stort behov av utbildad personal med kompetens inom psykiatri. I norra Stockholms sjukvårdsområde finns sedan 2015 en PAM-enhet (Psykiatriambulans). En akutambulans med ambulanssjukvårdare och utbildade psykiatrisjuksköterskor som gör bedömningar på plats för att hitta individuella lösningar. Psykiatriambulansen avlastar akutsjukvården och samverkar med polisen. Vi har mobila omvårdnadsteam i den västra länsdelen av Östergötland. Detta är bra men inte tillräckligt och ska kunna erbjudas oavsett var man bor i länet. En psykiatriambulans skulle komplettera de mobila teamen och avlasta primärvården, akutmottagningar och polis. Det innebär mer flexibla lösningar i personens närmiljö, en snabbare återhämtning och en bättre prognos. Vi tror att en satsning på mobila enheter behövs för att rädda människors liv.

2.12 Kortare väntetider till barn- och ungdomspsykiatri

Barn och unga som har, eller riskerar att utveckla, psykisk ohälsa är ett högt prioriterat område för Kristdemokraterna. På nationell nivå i regeringsställning var partiet pådrivande för en förstärkt vårdgaranti inom den specialiserade barn- och ungdomspsykiatri. Kristdemokraterna arbetade även med att korta väntetiderna till barn- och ungdomspsykiatri bland annat genom överenskommelser mellan staten och SKL och genom prestationsbaserade medel. Det kan vara förödande för ett barn eller en ung person att behöva vänta i flera månader på att få hjälp. Köerna till barn- och

ungdomspsykiatri i Östergötland måste därför kortas ordentligt. För det krävs att området prioriteras högre och tillförs mer resurser. Den befintliga vårdgarantin måste uppfyllas i Östergötland. Därför föreslår vi från Kristdemokraterna att barn- och ungdomspsykiatri under nästa mandatperiod prioriteras högre och tillförs nödvändiga ekonomiska resurser för att klara vårdgarantin.

2.13 Skapa en sammanhållen graviditetsvård med modellen ”Min barnmorska”

Varje graviditet är unik och det är viktigt att skapa förutsättningar för en god och trygg förlossning. Ett sätt är att föda med en barnmorska som man känner. Min Barnmorska är en vårdform där ett team av barnmorskor följer hela graviditeten, är med vid förlossningen och ger eftervård i hemmet. Syftet med verksamheten är att stärka vårdkedjan kring den gravida då internationell forskning visar att både medicinska och psykologiska utfall gynnas av kontinuitet. Målet är att kvinnor ska känna sig trygga inför att föda barn, få en god upplevelse av barnafödande och känna sig trygga och stärkta inför föräldrskapet.

Modellen startade i Sverige som ett projekt hösten 2018 och var ett samarbete mellan förlossningen på Karolinska Huddinge och mödrahälsovården i södra Stockholm. Arbetsmetoden har varit framgångsrik och är nu en del av ordinarie verksamhet. Kristdemokraterna föreslår nu att även Region Östergötland ska inför arbetsmodellen ”Min Barnmorska”.

2.14 Tryggare förlossningsvård

Mellan 110 000 och 115 000 barn föds varje år i Sverige och vår förlossningsvård visar goda medicinska resultat. En relativt hög andel kvinnor drabbas dock fortfarande av förlossningsskador vid förlossning, dessutom går många av dessa kvinnor odiagnostiserade och obehandlade oacceptabelt långt efter förlossning. Oron för dessa komplikationer skapar en rädsla hos den blivande mamman som rimmar illa med vår ambition att ha en förlossningsvård i världsklass. En kedja är aldrig starkare än dess svagaste länk och här har vi inte lyckats fullt ut. Förlossningsvård definieras som akutsjukvård, för även om de flesta gravida kvinnor och nyfödda barn är friska, medför en förlossning alltid en risk. Vi behöver en sammanhållen, välplanerad vårdkedja med kompetent, välutbildad vårdpersonal med goda arbetsförhållanden och väl implementerade kunskaper om hur man diagnostiserar och reparerar förlossningsskador. På så sätt kan man både arbeta förebyggande och behandlande och ge de bästa förutsättningarna för att förlossningen, eftervården och vården som stort ska klara av att fånga upp graviditets- och förlossnings relaterade skador. Barnet

behöver en frisk mamma. En sådan satsning kommer att erbjuda den trygghet både mamma och barn behöver. Socialstyrelsen har nyligen pekat på stora kunskapsluckor och brister inom vården efter förlossning. Vårdkvaliteten visar stora skillnader beroende på var man bor och endast vart tredje sjukhus har tillfredsställande rutiner för att följa upp kvinnors hälsa efter hemgång. Detta är oacceptabelt, då så många kvinnor drabbas av förlossningsdepression och förlossningsskador.

Kristdemokraterna vill därför öka resurserna till förlossningsvård och eftervård samt till forskning, för att kunna reparera eventuella förlossningsskador korrekt och minimera negativa effekter av förlossningsrelaterad ohälsa för alla kvinnor som fött barn. Obehandlade förlossningsskador ger fatala, socialt negativa effekter för kvinnans livskvalitet och relation till hennes partner och i förhållandet till sitt barn. Skadorna kan på sikt ge upphov till urinläckage, framfall, avföringsläckage, fistlar och sexuella störningar. Det ger även stora socialekonomiska effekter på både individ- och samhällsnivå.

2.15 Samlat ansvar för barn- och ungdomsvården

Kristdemokraterna har som parti ända sedan grundandet 1964 lyft fram betydelsen av att ge barn och unga en trygg och bra start i livet. Trygga barn och unga blir oftast trygga och stabila vuxna. Hur hälso- och sjukvården finns till för och möter barn och unga under hela uppväxttiden, är förstas en av de viktigaste faktorerna för att bidra till en trygg uppväxttid. Idag finns ansvaret för barns och ungas hälso- och sjukvård hos den regionala nivån från födseln upp till skolåldern. Sedan följer en paus, där skolhälsovården i kommunernas regi har ansvaret, till dess att skolåren är över och ungdomshälsan tar vid. Självklart kommer många barn i kontakt med vårdcentraler, barnkliniker och annan sjukhusvård även under skolåren, men det generella ansvaret gör ett tillfälligt skifte. För att skapa en bättre kontinuitet under hela barn- och ungdomstiden föreslår

Kristdemokraterna att ansvaret för skolhälsovården, som fortsatt ska finnas på plats på skolorna, överförs till Region Östergötland, som då får hälso- och sjukvårdsansvaret för alla barn- och unga under hela uppväxttiden.

2.16 Förenklingskommission för enklare administration i vården

Inom all hälso- och sjukvård krävs administration och dokumentation. För att detta ska fungera på ett tillfredställande sätt behöver både IT-system och rutiner fungera samt vara till vårdnytta. När inte digitala system mellan vårdinrättningar är kompatibla med varandra riskerar manuell pappershantering patientsäkerheten. Vårdpersonal vittnar om en frustration kring digitala system samt tidsödande rapportering som sen inte används. Dessutom är det ett stort bekymmer att vi inom sydöstra sjukvårdsregionen inte delar information digitalt mellan våra journalsystem. Exempelvis får en patient som åker från

Eksjö lasarett till Universitetssjukhuset i Linköping ta med sig utskrivna papperskopior med uppgifter.

Kristdemokraterna vill därför se en säker men enklare administration inom vården. Därför föreslår vi att en förenklingskommission inrättas. Förenklingskommissionens uppdrag ska vara att se över och lämna förslag på hur hälso- och sjukvården kan använda anslagna resurser på ett mer effektivt och ändamålsenligt sätt, i såväl den offentliga som i den privat bedrivna vården. Förändringar och förenklingar för medarbetarna innebär att se över administrativa rutiner, befintliga arbetsätt, journalföring samt om rätt medarbetare gör rätt saker eller om vissa arbetsuppgifter kan fördelas annorlunda på olika yrkesgrupper. Det kan handla om att göra förändringar i datasystem och IT och också förändringar och ifrågasättande av rutiner och arbetsätt.

2.17 Gör sjukvården mer effektiv – utveckla vårdserviceteam

Under de senaste decennierna kan man se två utvecklingsspår inom svensk hälso- och sjukvård. Dels har vården blivit alltmer specialiserad och medicinsktekniskt avancerad. Dels har tidigare yrkesgrupper som vårdbiträden, vaktmästare och andra servicefunktioner reducerats eller helt försvunnit. Samtidigt som högutbildade läkare och sjuksköterskor har fått alltmer komplicerade vårdsituationer att hantera, har de också i större utsträckning än tidigare behövt ta hand om servicen runt den ordinarie vårduppgiften. När inte vårdbiträden finns till hands för att servera måltider till inneliggande patienter, får undersköterskor rycka in. Det har inneburit att sjuksköterskor behövt ta hand om en del av undersköterskornas sysslor, vilket i sin tur lett till att läkare har fått ta hand om en del sjuksköterskeuppgifter. Att det i nuläget finns fler anställda läkare och sjuksköterskor än någonsin tidigare, även med hänsyn tagen till befolkningsökning, och ändå är svårt för dessa båda yrkesgrupper att hinna med sitt arbete, kan delvis förklaras av den uppkomna situationen.

Rätt använd kompetens, RAK, är en metod som använts för att systematiskt växla arbetsuppgifter till rätt kompetensnivåer och uppgiftsflöden. Region Östergötland har under ett antal år haft ett projekt, som nyligen permanentats, med så kallad vårdnära service, där servicetjänster runt patienter och vårdpersonal utförs av andra yrkesgrupper, som ofta kräver mindre utbildning. Detta är mycket positivt, men kan utvecklas ytterligare. Att kliniker, vårdavdelningar och vårdcentraler kan ha sina egna vårdserviceteam anställda, som servar just den egna verksamheten med olika behövliga tjänster, där kontinuitet och personkännedom blir god, kan bidra till att den vårdutbildade personalen i större utsträckning kan utföra det jobb de är utbildade för, att stressen minskar och arbetsmiljön förbättras. Dessutom är det på den typen av enklare servicetjänster lättare att anställa exempelvis nya svenskar, som ännu inte har

lärt sig perfekt svenska. Det kan bli ett bra sätt att lära känna personer som bott längre i Sverige, lära sig språket och få en skjuts i sin integrering i samhället.

2.18 Nyttja operationskapaciteten bättre – börja operera på kvällar och helger

På våra tre sjukhus i Region Östergötland finns moderna och välutrustade operations-salar med den senaste tekniken. Att ha operationskapacitet av högsta kvalitet, är kostsamt, men förstås helt nödvändigt. Generellt används operations-salarna främst dagtid måndag-torsdag och fredag förmiddag. Självklart pågår en del planerade operationer in på kvällar, och akuta ingrepp görs naturligtvis under alla dygnets timmar. Men, i stort står många salar tomma kvällar, fredag eftermiddag, lördag och söndag. För att bidra till att korta operationsköer och därmed minska patienters lidande, och samtidigt få ett bättre samhällsekonomiskt nyttjande av operations-salar och utrustning, borde det vara möjligt att operera även på tider då idag många salar står outnyttjade. Kristdemokraterna föreslår därför att Region Östergötland inför planerade operationstider även kvällar och helger, samt se över möjligheten att låta privata vårdgivare hyra in sig på lediga tider.

2.19 Utveckla sjuksköterskeutbildningen – inför ST även för sjuksköterskor

Sjuksköterskorna är regionens största yrkesgrupp och utgör på många sätt navet i hälso- och sjukvården. Under decennierna bakåt har sjuksköterskerollen utvecklats och förändrats till att idag vara ett högkvalificerat yrke med flerårig universitetsutbildning som grund. Sedan lång tid tillbaka avslutas läkarutbildningen med period av specialisering inom vald disciplin, på plats i verksamheten. För att skapa en ännu bättre övergång från studier till aktiv yrkesroll även för nyutbildade sjuksköterskor, och ge bättre möjligheter att specialisera sig inom ett särskilt vårdområde, föreslår Kristdemokraterna att Region Östergötland i samverkan med medicinska fakulteten vid Linköpings Universitet, inför specialisttjänstgöring (ST) för sjuksköterskor inom Region Östergötland.

2.20 Istället för krångliga arbetstidsmodeller – inför utökat Ob-tillägg

En av hälso- och sjukvårdens stora utmaningar är att hitta en balans med heltäckande tjänstgöring på obekvämt arbetstid – kvällar, helger och nätter – samtidigt som vårdpersonalen får tillräcklig med återhämtning och ersättning för sitt viktiga arbete.

Kristdemokraterna har medverkat till att Region Östergötland nu tagit fram en strategi för återhämtning i arbetet, efter en ansträngd period i pandemins spår.

För att lösa bemanning på obekvämt arbetstid har regionen under årens lopp prövat olika modeller för att lösa problemet. Den ena kreativa arbetstidsmodellen efter den andra har utarbetats, införts, ibland fungerat ett tag och i många fall inte erbjudit någon heltäckande lösning. En klar och tydlig modell som inte är ny, men kan utvecklas, är att erbjuda personal som arbetar obekvämt arbetstid, ett ordentligt lönetillägg. Därför föreslår Kristdemokraterna att ett utökad Ob-tillägg införs för all personal.

2.21 Satsning på vårdens största utmaning – skapa nationellt centrum för vårdrelaterade infektioner

Hälso- och sjukvården har många utmaningar idag och för framtiden. Tillgänglighet, bemanning och ekonomi är ofta högt på dagordningen. Den kanske största utmaningen för vården är emellertid de ökade problemen med vårdrelaterade infektioner (VRI) av olika slag. Vården ska vara en plats där man får hjälp med sina problem, inte där nya problem skapas! Den östgötska hälso- och sjukvården har tyvärr de senaste åren alltför ofta inte levt upp till den devisen, utan tvärtom varit en av de mest problemtungda regionerna i landet, när det gäller vårdrelaterade infektioner. Samtidigt finns inom Region Östergötland stor kompetens kring hur man arbetar med att förebygga vårdrelaterade infektioner. Eftersom Östergötland ingalunda är den enda delen av Sverige där problem finns inom detta område, skulle många behöva få ta del av den forskning och praktisk tillämpning som faktiskt finns inom Region Östergötland. För att förbättra praktik inte bara här i Östergötland utan över hela landet, föreslår Kristdemokraterna att Region Östergötland tar initiativ till att inrätta ett nationellt centrum för vårdrelaterade infektioner i anslutning till Universitetssjukhuset i Linköping och medicinska fakulteten vid Linköpings Universitet.

2.22 Förbättra arbetet med att beakta barnkonventionen

I juni 2018 bifölls förslaget om att göra FN:s konvention om barnets rättigheter till svensk lag i Sveriges Riksdag. Sedan 1 januari 2020 har lagen (2018:1197) om Förenta nationernas konvention om barnets rättigheter varit gällande med syfte att skapa en grund för ett mer barnrättsbaserat synsätt i all offentlig verksamhet. Barnets rättigheter ska beaktas vid avvägningar och bedömningar som görs i beslutsprocesser i ärenden som rör barn och genom en inkorporering av barnkonventionen. Detta ska bidra till att synliggöra barnens rättigheter.

Region Östergötlands revisorer har under den gångna mandatperioden granskat regionens arbete med att beakta barnkonventionen. Bedömningen påtalar bland annat att det behövs tydligare styrning, konkreta mål och styrdokument samt rutiner för uppföljning för att säkerställa att arbetet med att beakta barnkonventionen är ändamålsenligt.

Vi från Kristdemokraterna föreslår därför att Region Östergötland omgående tar fram strategier och handlingsplaner för att systematiskt kunna beakta och efterleva FN:s konvention om barnets rättigheter i hela Region Östergötlands organisation.

2.23 Korta väntetiderna till 1177 på telefon genom utökad samverkan med alla regioner i Sverige

1177 vårdguiden är delvis en webbtjänst med information, receptförnyelse, webbokning m.m. 1177 är också en telefontjänst där medborgaren har möjlighet att få råd från sjuksköterska, vilket i många fall innebär att man inte behöver uppsöka vårdcentral eller sjukhus. Inte minst under Coronapandemin har telefontjänsten haft mycket arbete, och periodvis långa köer. För några år sedan slöt ett antal regioner, däribland Region Östergötland, ett samverkansavtal, där regionerna hjälper varandra med att svara i telefon. Har en region högt tryck, kan sjuksköterskor från andra regioner ta samtal för att korta väntetiderna. Samarbetet kortade köerna ordentligt, men samtidigt uppstår trots det återkommande långa väntetider. Samverkan när det gäller telefontjänsten 1177 borde därför vara mellan samtliga regioner, och vi föreslår därför att Region Östergötland tar initiativ till att ett nytt avtal sluts mellan samtliga regioner när det gäller telefontjänsten 1177 för att stärka tillgängligheten och minska väntetiderna.

2.24 Regionen ska inte vara anonym när medborgare ringer upp

Det är alltmer vanligt med telefonbedrägeri, och många, särskilt äldre, har råkat illa ut. Av det skälet är tydlighet från myndigheter vid telefonkontakter med medborgare särskilt viktigt. Därför föreslår vi att Region Östergötland vidtar åtgärder som gör det tydligare för medborgaren att det är just regionen som ringer upp.

2.25 Inför mobil tandvårdsklinik för bättre tillgänglighet i hela Östergötland

Att ha god tillgänglighet till tandvård är en grundläggande fråga för en god hälsa. Tandvården ger såväl barn och unga som vuxna värdefulla råd och tips för en mer

hälsosam livsstil. Att det är långt till eller besvärligt att besöka tandvården, ska därför inte behöva vara ett hinder. I våra städer och på flera andra större orter i Östergötland, finns den regiondrivna Folktandvården och små eller större kliniker inom privattandvården. Men, det finns också orter och platser i Östergötland där vare sig Folktandvården eller någon privattandläkare har etablerat sig, eller har upphört med sin tidigare verksamhet. För att förbättra tillgängligheten till tandvård för framförallt barn och äldre på dessa orter, föreslår vi från Kristdemokraterna att Region Östergötland, efter modell från vårt södra grannlän Kalmar län, inför mobila tandvårdskliniker. Mobila tandvårdskliniker är bussar fullt utrustade för att kunna bedriva tandvård, som på en ordinarie klinik. Bussen kan exempelvis ställas upp i anslutning till en skola, ett äldreboende eller vid den lokala affären.

2.26 Regionen och kommunerna i Östergötland bör skapa gemensamt HVB också för yngre barn

Region Östergötland och de tretton kommunerna i Östergötland har ett avtal om ett gemensamt hem för vård och boende (HVB) för barn och ungdomar från 13 till 17 år. Det är HVB Fyrbylund som finns i Norrköping, med Region Östergötland och Norrköpings kommun som huvudmän, men med möjlighet att ta emot ungdomar från alla Östergötlands kommuner. För barn under 13 år finns idag inte någon liknande samarbete mellan regionen och kommunerna, och vi föreslår därför att Region Östergötland tar initiativ till att skapa ett gemensamt HVB mellan regionen och kommunerna också för barn under 13 år.

2.27 Öppna en fast blodcentral i Norrköping

I Östergötland är det bara Linköping som har två fasta ställen för tappning av blodgivare – ett på Storgatan och ett på Saabs område. Tidigare fanns det en central på Vrinnevisjukhuset i Norrköping men sedan flera år är Norrköpingsborna hänvisade till ambulering blodbussar. Med jämna mellanrum kommer larm om blodbrist och det behövs därför olika insatser för att öka antalet blodgivare. I en stor stad som Norrköping borde det därför finnas en fast lokal med generösa öppettider.

3. KOLLEKTIVTRAFIK

3.1 Inför väntetidsgaranti för sjukresor

En ofta livsviktig del av den särskilda kollektivtrafiken är sjukresor. Östgötar som inte på egen hand kan ta sig till sjukhus, vårdcentrum eller vårdcentral, är beroende av fungerande sjukresor. Ett vårdbesök kan i sig innebära en hel del oro och osäkerhet, och det är därför särskilt viktigt att minska risken för oro kring transporten till besöket. Det är nödvändigt med trygga och säkra sjukresor, där den enskilde kan vara säker på att komma fram i tid till besöket i vården, men också att hemresan efter besöket ska kunna ske så snart efter avklarad vårdbesök som möjligt. Därför vill vi från Kristdemokraterna se en reform av regelverket för sjukresor som innebär att en så kallad väntetidsgaranti införs som stipulerar hur lång väntetid som kan accepteras oavsett resans längd.

3.2 Utveckla Stångådalsbanan

Att rusta och utveckla Stångådalsbanan främjar den regionala tillväxten i Östergötland och angränsande län. Med kortare restid och tätare tågtrafik skapas ett större geografiskt område där man kan pendla för jobb och studier. För att skapa bättre förutsättningar för invånarna i exempelvis Kisa och Rimforsa att arbetspendla med tåg in till centrala Linköping behövs ytterligare en tågavgång på morgonen in till Linköping samt ytterligare tågavgång ut från Linköping på eftermiddagen. På så sätt ökar utbudet av personal och kompetens för näringslivet och offentlig sektor och Region Östergötland möter upp behovet av ökad mobilitet i vårt moderna samhälle.

I takt med att Ostlänken i framtiden blir klar kommer länsbanan också fylla en viktig funktion som matar bana för att snabbt och smidigt kunna ta sig hela sträckan från Kalmar till Linköping och vidare till exempelvis Stockholm. Vi vill därför se en prioritering och upprustning av Stångådalsbanan.

3.3 Tågplattform i Sturefors och Godegård

Ett steg i att utveckla exempelvis Stångådalsbanan är att möjliggöra för fler att kunna åka. Ett konkret exempel är att återöppna tågplattformen i Sturefors. Nuvarande sträcka Sturefors-Linköping tar ca 23 minuter. Med tåg skulle den resan kunna göras på halva tiden. Sturefors är som tillväxtort i Linköpings närhet, ett attraktivt alternativ för exempelvis barnfamiljer att bosätta sig, när både utbud och priser i Linköpings tätort utgör ett hinder. Vägstråket från Sturefors till centrala Linköping passerar flera både äldre och nyare bostadsområden, vilket gör att trafikintensiteten är hög. Möjlighet att

resa med tåg från Sturefors till Linköping, skulle därmed vara en välkommen avlastning av vägtrafiken.

På samma sätt ser vi behovet av en ny tågplattform i Godegård, i samband med utbyggnaden av dubbelspår mot Örebro. Det skulle ge snabbare inpendling till Motala tätort samt stärker förutsättningarna till arbets- och studiependling mot exempelvis Örebro universitet.

3.4 Förenkla pendling över länsgränser - målet nationellt biljettsystem

Vi vill att fler som idag reser med bil istället väljer att resa med kollektivtrafik till studier, arbete och fritidsaktiviteter. Sedan många år trafikerar Östgötapendeln även Tranås i norra Jönköpings län, där självklart även Östgötatrafikens biljetter gäller. Via biljettsystemet Movingo är det smidigt att pendla mellan Östergötland, Sörmland och Mälardalen.

En vit fläck på biljettkartan för östgötska resenärer som pendlar till arbete, studier eller fritidsaktiviteter på andra sidan länsgränsen, är Vimmerby i norra Kalmar län. Precis som många östgötar reser till Tranås, är det många som reser från Östergötland till Vimmerby. För dem finns idag ingen möjlighet att resa med t.ex. Östgötatrafikens månadskort den sista biten från länsgränsen fram till Vimmerby. Därför vill vi att Östgötatrafikens biljetter även ska gälla till Vimmerby, på samma sätt som de idag gäller till Tranås.

På sikt bör inte bara de närmaste grannregionerna vara lättillgängliga för östgötska resenärer, utan hela landets kollektivtrafik. Målet bör vara ett nationellt biljettsystem, som inte kräver nya kort eller appar i varje ny region, utan ett biljettsystem som fungerar, i vilken region du än befinner dig i landet. Kristdemokraterna anser att Region Östergötland bör vara pådrivande i frågan nationellt.

3.5 Inrätta expressbusslinje mellan Linköping och Jönköping

Region Östergötland och tidigare Landstinget och Regionförbundet Östsam har tillsammans med berörda kommuner och grannregioner under lång tid drivit på för byggandet av Ostlänken mellan Järna och Linköping, och i förlängningen ny järnväg söderut till Köpenhamn med stopp i bl.a. Jönköping. Att förbättra pendlingsmöjligheterna med kollektivtrafik mellan Linköping och Jönköping är ett av då mål som har funnits med järnvägsutbyggnaden. På grund av många olika faktorer, som skulle kräva en egen programskrift, har utbygganden av järnvägen försenats och det känns idag mycket oklart hur framtiden ser ut för nya järnvägsspår. Därför krävs en annan fungerande lösning för stärkt kollektivtrafik mellan Linköping och Jönköping, fram till järnvägsplanerna i en odefinierad framtid blir verklighet. Det är idag inte möjligt att pendla till mellan Linköping - Jönköping, trots att det är ett angränsande län och en stor arbetsmarknads- och utvecklingsregion. Vi föreslår därför att en expressbusslinje inrättas mellan Linköping och Jönköping, som också skulle möjliggöra effektiva stopp vid exempelvis Ödeshög och Gränna, och därmed förbättra pendlingsmöjligheterna från och till dessa orter.

3.6 Säkra effektiv pendling med Östgötapendeln från Boxholm

En av framgångarna med Östgötapendeln, sedan den såg dagens ljus i mitten av 90-talet, är möjligheten att bo och arbetspendla från orter som Linghem, Vikingstad, Mantorp och Boxholm. Att på morgonen kunna kliva på pendeltåget i Boxholm och åka hela vägen till arbete i Linköping eller Norrköping, och på samma sätt åka hem från jobbet på eftermiddagen, har stärkt Boxholm och övriga orter som attraktiva bostadsorter. När bostadsmarknaden i Östergötlands två största städer blir allt svårare för fler att ta sig in på, är det nödvändigt att det finns attraktiva alternativ.

Under den gångna mandatperioden tog Region Östergötland fram en målbild för den regionala tågtrafiken, där den styrande koalitionen föreslog att möjligheten att på morgonen och eftermiddagen pendla från och till Boxholm utan byte, skulle tas bort. Det skulle förstås vara förödande för effektiv arbetspendling från Boxholm. Därför har vi från Kristdemokraterna föreslagit och kommer fortsätta att driva, att direktpendling från Boxholm med Östgötapendeln ska finnas kvar, och snarare ska kunna utökas vid behov.

4. NÄRINGS LIV

4.1 Gör en analys av Östergötlands elbehov

Frågan om eltillgång och överföringskapacitet har varit på agendan i många år. Visst är vindkraft och solpaneler bra, men det ger ingen effekt när det är vindstilla och solen lyser med sin frånvaro. Nedstängningen av fossilfria kärnkraftverk i landet, som drivs utan att vara beroende av sol och vind, anser vi var fatala misstag. Utan säkerställda framtida leveranser av elenergi har det kommit många signaler från företag som inte kan bygga ut sin produktion eller satsa på nya etableringar.

Elanvändningen kommer att öka kraftigt de kommande åren, särskild i städer och tätorter. Elektrifieringen av transportsektorn som påbörjats kommer att accelerera och elbehovet förväntas öka även i många andra sektorer, inte minst inom tillverkningsindustrin. Utvecklingen är önskvärd för att reducera utsläpp av växthusgaser, men leder även till att fler använder mer el samtidigt. Region Östergötland bör därför genomföra en SWOT-analys över tillgång på el och överföringskapacitet med fokus på näringslivets och invånarna nuvarande och framtida behov i Östergötland. Vår välfärd, jobb och konkurrenskraft är beroende av att vi har en fungerande eltillförsel till konkurrenskraftiga priser.

4.2 Betona och nyttja Östergötlands unikt geografiska läge

Östergötland ska stärka och utveckla sin samverkan med grannregioner, både norrut och söderut, men samtidigt är det nödvändigt att erinra sig att Östergötland faktiskt har en unik position i placeringen mitt emellan Stockholm, Göteborg och Malmö/Köpenhamn. Här går tågen på Södra stambanan och både E4:an och E22 utgör viktiga stråk för fordonstrafiken. Östergötland ska inte ses som den yttersta ändstationen i järnvägsnätet runt Stockholm, utan Östergötland bör ta positionen som navet mellan Skandinaviens tre viktigaste storstadsområden. Vi östgötar kan då med fog ha ett gott självförtroende!

4.3 Stärk samverkan på tillväxtområdet med våra södra grannregioner

Östergötland har sedan flera år en välfungerande samverkan på näringslivs- och tillväxtområdet med regionerna som ingår i EU:s statistikområde Östra Mellansverige; Region Sörmland, Region Örebro län, Region Västmanland och Region Uppland. Genom transportsamarbetet En bättre sits och det samägda regionala tågbolaget Mälardalstrafik, finns god samverkan med dessa regioner samt Region Stockholm. Med

våra södra grannregioner; Region Jönköpings län och Region Kalmar län, finns mångårig samverkan inom hälso- och sjukvården, genom samverkansnämnden för Sydöstra sjukvårdsregionen, men när det gäller samarbete på tillväxtområdet med dessa våra båda södra grannar, finns helt klart utvecklingspotential. Det finns viss samverkan redan idag, men den kan bli starkare, inte minst inom besöksnäringens område, där såväl den gemensamma Östersjökusten, sjön Vättern, Omberg och stora besöksmål som Astrid Lindgrens Värld och Kolmården är områden att samlas kring för att utveckla besöksnäringen i både Östergötland och Småland.

4.4 Inrätta innovationsforum för att fånga innovationskraften hos vårdens medarbetare

Hälso- och sjukvården är en sektor med stor andel högutbildad personal. Det är också ett område där många olika personalgrupper får möjlighet att visa kreativitet och uppfinningsrikedom, även i stressande och pressande arbetssituationer. Bland vårdens medarbetare i Östergötland föds hela tiden idéer på effektivare arbetssätt och tankar på nya hjälpmedel och utrustning, i syfte att underlätta arbetet. Bland regionens anställda bedriver många forskning för att hitta nya behandlingsmetoder, som bättre möter medborgarnas behov av hälso- och sjukvård. Samtidigt är Östergötland en region där många högteknologiska företag tar fram nya lösningar för att underlätta tillvaron för inte bara Östergötlands och Sveriges, utan hela världens befolkning, inom en lång rad områden.

Det finns exempel på när idéer och forskning inom hälso- och sjukvården har utvecklats vidare till framgångsrika östgötska företag. Men, exemplen är än så länge inte så många. Därför är det oerhört viktigt att vi hittar bättre vägar att fånga innovationskraften hos vårdens medarbetare, och lotsa idékläckaren eller forskaren vidare till lämpliga kontaktytor inom det östgötska näringslivet. Kontakterna och utbytet mellan regionens egen verksamhet Test och Innovation och de framgångsrika innovativa miljöer som finns i regionens teknikparker, företagskluster och inkubatorer, måste bli bättre. Kristdemokraterna föreslår därför att ett innovationsforum inrättas, där en permanent kontaktyta skapas för fruktbart och tillväxtskapande utbyte mellan hälso- och sjukvårdens medarbetare, Region Östergötlands Test och Innovation och det östgötska näringslivet genom teknikparker, företagskluster och inkubatorer.

4.5 Inrätta Kompetensråd för att skapa arbete för nya svenskar

I internationella jämförelser är Sverige ett ekonomiskt och utvecklingsmässigt mycket starkt land. Vi är dessutom ett land med en väl utvecklad välfärd med sociala stöd- och trygghetssystem. En lång period av fredstid i kombination med stark efterlevnad av

mänskliga fri- och rättigheter, har gjort Sverige till ett land som tillsammans med grannländer i norra Europa ofta hamnar högt på en lång rad olika internationella rankinglistor. Det är därför inte konstigt att människor på flykt från kring, terror och förföljelse söker sig till Sverige för att skapa en ny framtid. För alla, för de som bott hela sina liv i Sverige, och för de som kommit hit relativt nyligen, är en av de viktigaste faktorerna för att kunna få ett gott liv, att ha ett arbete. Att känna sig behövd, att ha tydliga rutiner, att känna plikt känsla, att anstränga sig och få feedback är viktiga beståndsdelar i ett meningsfullt arbete. För personer som nyligen kommit till Sverige handlar det också om att snabbare lära sig svenska, att lära känna personer som bott här betydligt längre och på så sätt få en välfungerande integration i det svenska samhället. Att snabbt skapa arbete för de personer som sökt sig till Sverige är därför en av samhällets allra viktigaste uppgifter. I Region Jönköpings län finns sedan ett par år tillbaka ett kompetensråd, där företrädare från bl.a. regionen, länsstyrelsen och handelskammaren regelbundet träffas med ett enda syfte – att få fram arbetstillfällen för nya svenskar. Arbetet har visat sig vara framgångsrikt, och Kristdemokraterna föreslår därför att Region Östergötland inrättar ett kompetensråd efter modell från Region Jönköpings län.

4.6 Öka produktionen och konsumtionen av livsmedel producerade i Östergötland

En livsmedelsstrategi har tagits fram både på nationell och regional nivå. Det finns flera viktiga aspekter i att öka produktionen och konsumtionen av livsmedel producerade i Östergötland. Livsmedelsproduktionen är en viktig framtidsfråga för Östergötland som har en lång tradition av och goda förutsättningar för matproduktion. Det handlar om att främja tillväxt och sysselsättning i länet genom att ta vara på livsmedelsbranschens utvecklings- och tillväxtpotential. Livsmedelsproduktionens roll som regional tillväxtmotor behöver synliggöras.

En annan viktig aspekt är folkhälsoperspektivet. Vi ska servera mat med hög kvalitet till våra barn, unga och äldre. I Sverige och Östergötland har vi ett hållbart lantbruk som producerar på ett sätt som är bra både för miljön, folk- och djurhälsan. Om vi köper närodlat varor vet vi att de är producerade enligt svensk lagstiftning, med god och kontrollerad arbetsmiljö. Vi vet också att produktionen följer de lagar och regler som gäller för miljöskydd. Sverige är till exempel ett föregångsland vad gäller restriktivt användande av antibiotika i djuruppfödningen som är en av de största hälsofrågorna globalt.

För att åstadkomma en ökning av produktionen och konsumtionen av närproducerade livsmedel i Östergötland behöver den offentliga sektorn föregå med gott exempel och öka upphandlingen av närproducerat till sina kök. I tillägg bör Region Östergötland verka för att servera mer andel vildsvinskött, vilket stimulerar de lokala vilthanteringsanläggningarna.

5. UTBILDNING OCH KOMPETENSFÖRSÖRJNING

5.1 Skapa fler praoplatser/praktikplatser för unga inom bristyrken

Ungdomsarbetslösheten är alldeles för stor i Östergötland. Samtidigt har flera branscher brist på arbetskraft, då för få unga väljer att satsa på en yrkesbana inom just den sektorn. Ett sätt att vända utvecklingen, få fler unga att välja bristyrken och därmed också minska ungdomsarbetslösheten, är att tidigt introducera unga till de aktuella bristyrkena, genom praoplatser och praktikplatser. Det är inte ovanligt att unga undviker en bransch, på grund av en felaktig bild av vad ett yrke i branschen innebär. Det kan prao och praktik rätta till. Eftersom i princip hela Östergötland är en funktionell arbetsmarknadsregion, är det både lämpligt och mest effektivt att samordna ett arbete med prao och praktik inom bristyrken, regionalt. Idag finns såväl Regionalt kompetensforum (RKF) och East Sweden Business Region (ESBR) som samlar aktörer från kommuner, arbetsgivareorganisationer, fackliga organisationer, näringslivsorganisationer, akademi m.fl. Vi föreslår därför att Region Östergötland initierar ett samverkansarbete för att skapa fler praoplatser/praktikplatser inom bristyrken.

5.2 Skapa Rh-vux i Östergötland

För unga med rörelsenedsättning, till exempel CP-skada, finns idag anpassad skolform, Rh, upp till och med gymnasieskolan. För elever som har varit inskrivna i särskola och gått sådan utbildning i grundskola och gymnasium finns en naturlig fortsättning inom Särskild utbildning för vuxna. En sådan fortsättning, där eleven i lugn anpassad studietakt kan fortsätta och komplettera sin utbildning respektive vidmakthålla sin förmåga inom olika ämnen finns inte för elev som gått Rh-gymnasium och särskilt tillhör personkrets 1:3.

För att erbjuda sådan meningsfull utbildning föreslår vi att Region Östergötland i samverkan med kommunerna i Östergötland tar initiativ till att skapa Rh-vux i Östergötland. Idag finns till exempel Rh-gymnasium på Anders Ljungstedts gymnasium i Linköping, där det också skulle kunna finnas möjlighet att i redan anpassade lokaler, också inhysa kurser inom ett Rh-vux. Här finns också kompetens inom området.

5.3 Entreprenörskap på schemat i gymnasieskolan

Östergötland behöver fler företagare, som startar och driver små och medelstora företag. För att vi gemensamt ska kunna nå dit, krävs bl.a. att vi tillsammans hjälps åt att etablera företagande som ett naturligt alternativ som framtidsplan för våra gymnasieelever. Ämnet entreprenörskap är ett programgemensamt ämne för en

tredjedel av de nationella programmen. På övriga program är det möjligt att erbjuda entreprenörskap som programfördjupning alternativt individuellt val. Vi föreslår att Region Östergötland tar initiativ att ämnet ska bli programgemensamt för samtliga nationella program. Vidare bör initiativ tas till en samverkan med Linköpings Universitet kring att införa moment i lärarutbildningen kring entreprenörskap.

5.4 Regionalt stöd för fler UF-företag

Utöver att fler gymnasieelever ges möjlighet att läsa kursen entreprenörskap, är ett av de viktigaste och mest framgångsrika instrumenten för att stimulera till företagande på gymnasienivå, det arbete som bedrivs av Ung Företagsamhet. Idag skiljer det sig en del mellan olika gymnasieprogram, och mellan olika kommuner i Östergötland, hur utbrett arbetet med UF-företag är. Region Östergötland bör därför ta initiativ till en regional satsning tillsammans med länets kommuner, för att öka antalet UF-företag, och genomföra en särskild satsning på att få fler elever på gymnasieskolans yrkesprogram att starta UF-företag, då dessa program historiskt har genererat färre UF-företag.

6. KULTUR, FRILUFTSLIV OCH BESÖKSNÄRING

6.1 Inventera kulturscener i Östergötland

Östergötland har ett starkt och stort utbud av högkvalitativ kultur för scen. Region Östergötland är största ägare/stiftare av Scenkonst Öst som än så länge samlar Östgötateatern, Ung Scen Öst och Norrköpings Symfoniorkester samt Stiftelsen Östgötamusiken med Östgöta Blåarsymfoniker, Crusellkvintetten, Östgöta Brasskvintett och Östgötabandet. För större orkesterkonserter och mer omfattande teateruppsättningar krävs stora konsertsalar och teatersalonger, men en stor del av de östgötska scenkonstinstitutionernas verksamhet kan också spelas på mindre scener runt om i Östergötland. Östgötamusiken har under flera år, inte minst innan pandemin, varit framgångsrika på att nå ut till alla kommuner i Östergötland, men även Östgötateatern och Ung Scen Öst har på senare år stärkt sin närvaro utanför Linköping och Norrköping. Uppdraget och inriktningen från Region Östergötland ska vara tydligt, att så mycket som möjligt erbjuda konserter och teaterföreställningar runt om i regionen. För att underlätta det, föreslår vi att inventering görs av scener i Östergötland, i alla kommuner, i tätorter och på landsbygden, som sedan sammanställs och kan ligga till grund för olika gästspel och framträdanden i alla kommuner i regionen.

6.2 Stärk Sancta Birgitta Klostermuseum i Vadstena som viktig aktör i östgötsk besöksnäring

Östergötland kan stoltsera med flera unika och historiskt viktiga besöksmål. Ett av dessa är det internationellt kända Sancta Birgitta Klostermuseet i Vadstena. Region Östergötland har tidigare gett museet enstaka bidrag till särskilda projekt, men trots sin ställning som viktig regionalt besöksmål har ett permanent årligt stöd saknas. Kristdemokraterna föreslog därför hösten 2020 i det gemensamma budgetförslaget tillsammans med Moderaterna, att klostermuseet skulle inkluderas som en del av Östergötlands Museum, i likhet med andra regionala kulturella besöksmål som Löfstad slott (Norrköpings kommun), Smedstorp dubbelgård (Ydre kommun) och kulturreseptet Öna (Linköpings kommun). Glädjande har Kristdemokraternas förslag vunnit bifall, och under 2021 har Region Östergötland tillsammans med Vadstena kommun, Birgittastiftelsen (som hittills varit huvudman för museet), Linköpings Stift och Länsstyrelsen efter en utredning från Östergötlands Museum, enats om vägen framåt. Genom att göra klostermuseet till en självständig del av Östergötlands Museum, kan regionen också söka nationella medel från Kulturrådet genom kultursamverkansmodellen till förstärkning av klostermuseet. Det är nu nödvändigt att Region Östergötland arbetar för att den nya modellen blir framgångsrik och bidrar till att stärka besöksnäringen i Östergötland.

6.3 Natur- och kulturbuss för unga

Det är viktigt att barn och unga, oavsett om de bor i stad eller på landsbygd, ges möjlighet att uppleva Östergötlands natur- och kulturutbud. För att underlätta detta vill vi arbeta för att kommunerna, i samarbete med Östgötatrafiken, jobbar med konceptet "Natur- och kulturbuss för unga". Klasser ska kunna boka resor med egen buss som kör till och från målet enligt önskade tider. Erbjudandet ska omfatta resor till kultur- och naturprogram i kommunal & regional regi, program som uppbär stöd av kulturnämnd eller liknande och till etablerade kulturinstitutioner. Att barn och unga får göra dessa resor i egen buss, utan andra resenärer, ger en ökad trygghet.

6.4 Flexibelt biljettsystem på Östergötlands kulturinstitutioner

Under Coronapandemin har scenkonsten med bl.a. konserter och teaterföreställningar drabbats påtagligt med många inställda föreställningar eller starkt begränsad publik. När det åter blir möjligt att fylla konsertsalar och teatersalonger, finns ett gyllene tillfälle att uppdatera biljettsystemen för våra östgötska kulturinstitutioner. Ett mål sedan länge är att bredda publiken på konserter och teaterföreställningar, t.ex. att få fler yngre besökare. Vi föreslår därför att Region Östergötland i samverkan med våra regionala kulturinstitutioner tar fram mer flexibelt biljettsystem, med t.ex. ungdomsbiljett, studentbiljett och differentierade priser beroende på plats i konsertsal och teatersalong.

6.5 Samarbete med idrottsrörelsen

Idrott binder samman människor socialt och skapar både gemenskap och välbefinnande. I och med pandemin har vi sett hur särskilt ungdomsidrott tappad deltagare vilket på sikt kan få negativa konsekvenser ut ett folkhälsoperspektiv. Men också för de föreningar som idag arbetar hårt för att hålla i gång sin verksamhet. Kristdemokraterna vill verka för att Region Östergötland bättre samverkar med idrottsrörelsen i syfte att stärka dess roll för bättre folkhälsa, starkare näringsliv och ökad besöksnäring.

6.6 Utveckla Östgötaleden

Östgötaleden är ett nät av 150 mils vandringsled som erbjuder en rik variation av natur- och kulturupplevelser. Här finns allt från skärgårdsmiljö, eklandskap och östgötaslätten till urskogar och kuperad vildmark. Leden är en viktig resurs utifrån ett rekreations- och folkhälsoperspektiv. Men också en viktig del vad gäller besöksnäringen.

Under pandemin 2020 fick friluftslivet ett ordentligt uppsving och många upptäckte den fina natur som Östergötland har. Det ställer krav på både tillgänglighet, service och kvalitet kring Östgötaleden. Det är också viktigt med ett samspel mellan privata aktörer

som erbjuder natur- och ledturism och Region Östergötland som offentlig aktör med huvudansvar för leden. Östgötaleden kan bli en större reseanledning och locka fler besökare till olika delar av Östergötland.

Under det senaste året har ett arbete påbörjats för att förbättra och förtydliga ledens skyltsystem. Dessutom har en ny hemsida lanserats för att göra det lättare för besökaren att hitta rätt. I ett fortsatt utvecklingsarbete är det viktigt att våga förändra draging av leden för att bättre matcha besökarens behov av service vad gäller övernattning, transport, mat och boende. Det skapar både arbetstillfällen och skatteintäkter på landsbygden.

Kristdemokraterna vill därför säkerställa tillräckliga ekonomiska resurser för att utveckla och underhålla Östgötaleden.

7. TRYGGHET

7.1 Nattstopp på samtliga bussar

Det är viktigt att du som resenär i kollektivtrafiken känner dig trygg oavsett tid på dygnet. För att öka tryggheten föreslår vi att nattstopp införs på samtliga bussar i Östergötland efter klockan 21.00. Nattstopp är en möjlighet för den som reser ensam att själv få stiga av mellan två ordinarie hållplatser längs bussens linjesträckning där det känns tryggt, under förutsättning att det kan ske trafiksäkert.

7.2 Trygghetsgaranti i Region Östergötlands verksamhet – för patienter, resenärer och personal

Otryggheten i Östergötland har ökat under de senaste åren med ökad gängbrottslighet, våldsbrott, skjutningar, ungdomsrån o.s.v. Som Östergötlands största arbetsgivare och som huvudman för viktiga samhällsfunktioner som såväl sjukvård som kollektivtrafik, måste Region Östergötland ta trygghetsfrågorna på största allvar. Det är positivt att Region Östergötland redan idag arbetar med säkerhetsfrågor i anslutning till regionens olika fastigheter och tillsammans med andra offentliga aktörer i Östergötland deltar i brottsförebyggande och trygghetsskapande arbete. Det är dock av yttersta vikt att östgötarna kan känna sig trygga när de besöker vården eller färdas med kollektivtrafik. Därför föreslår vi att Region Östergötland inför en trygghetsgaranti för all sin verksamhet, riktad till patienter, resenärer och personal, som ska garantera en trygg och säker arbetsmiljö och vistandemiljö.

7.3 Säkra tillgången till läkemedel med en regional läkemedelsstrategi

Att ha tillgång till rätt läkemedel, vid rätt tillfälle, är oftast helt avgörande för hur man lyckas att bota en sjukdom. Det kan handla om allt från ett avancerat cancerläkemedel till en enkel värktablett. Idag kan vi överleva många av de sjukdomar som för bara några år sedan ansågs som obotliga. Ett exempel är behandlingen mot Hepatit C, där man med en enkel läkemedelsbehandling nu helt kan bota sjukdomen. Inom cancervården finns idag olika läkemedel som bidrar till att rädda liv. I stället blir sjukdomen ofta kronisk och man kan behöva läkemedel hela livet och kanske göra regelbunden provtagning och uppföljning av så kallade "sen-effekter". Vi ser också läkemedel som innebär att personer som tidigare varit sjukskrivna för exempelvis reumatiska sjukdomar med rätt läkemedel kan komma tillbaka i yrkeslivet.

Cirka tio procent av kostnaderna för hälso- och sjukvården utgörs av läkemedelskostnader. Så har det varit under en längre tid. När kostnaderna för vården i stort ökar, ökar också läkemedelskostnaderna i motsvarande omfattning. Totalt kostade läkemedel 1 809 miljoner kronor år 2020 för Region Östergötland. Regionens kostnader för läkemedel ökade 7,6 procent under samma år. Motsvarande ökning 2019 var 2,9 procent. En del av kostnadsökningen under 2020 antas bero på pandemin då exempelvis brist på vissa läkemedel uppstod.

Det finns i dag en nationell läkemedelsstrategi, men det finns även behov av en regional egen strategi för att bryta ned de nationella målen till regionala aktiviteter. Kristdemokraterna vill ta fram en regional läkemedelstrategi för att prognostisera, prioritera, organisera samt följa upp användningen av läkemedel ur olika perspektiv.

8. LANDSBYGD

8.1 Stärk landsbygdens betydelse i Östergötland

Trots att Östergötland har två av Sveriges tio största kommuner, är regionen samtidigt starkt präglad av landsbygd. Den östgötska landsbygden har nationellt värdefull åkermark, erbjuder genom naturreservat, skärgård, vackra sjöar och vattendrag riktiga upplevelser för såväl östgötar som besökare till regionen samt erbjuder attraktiva alternativ för boende i den pågående trenden att söka sig tillbaka till naturen. Därför behöver landsbygdsperspektivet bli starkare i Region Östergötlands arbete när det gäller kommunikationer, digital infrastruktur, bostadsbyggande och företagsetablering.

8.2 Nyttja Östergötlands åkermark på bästa sätt

Det är nödvändigt att olika aktörer i Östergötland; regionen, kommunerna och statliga myndigheter, gemensamt hittar en framgångsrik hanteringen av den bördiga östgötska åkermarken. Det handlar dels om ett folkhälsoperspektiv, där den östgötska åkermarken har förutsättningar att försörja östgötarna med hållbara livsmedel, som både förbättrar självförsörjningsgraden i regionen, och säkrar högkvalitativa livsmedel. Dels handlar frågan om att i större utsträckning se hela Östergötland som en samlad region för boende och arbete, där förutsättningar finns att bygga bostäder och industrier på för ändamålet lämplig mark, och skapa goda möjligheter för arbetspendling, istället för att exempelvis ta i anspråk värdefull åkermark för olika former av bebyggelse.

8.3 Mer innovation inom lantbrukssektorn

Lantbruksföretagandet är en av Östergötlands viktigaste näringar, och en sektor som har stor betydelse för att kunna stärka självförsörjningsgraden i vår region, stärka hållbarheten men också möjliggöra det starkt ökande intresset för natur- och friluftsturism, exempelvis genom bevarandet av öppna ängs- och hagmarker. Att det regionala stödsystemet för näringslivet har fokus på stärkt tillväxt och ökad innovation även inom lantbrukssektorn är nödvändigt.

Region Östergötland har tillsammans med flera andra organisationer i länet varit med och initierat projektet Initiativ Agtech 2030. Initiativets syfte är att skapa en inkluderande innovationsmiljö som genererar betydande teknik-, affärs- och kompetensutveckling samt ny kunskap inom lantbruksteknik. Fokus är nya koncept baserade på t.ex. sensorer, digitalteknik och mekanik men också på nya samarbeten och sätt att göra affärer.

Kristdemokraterna anser att detta initiativ är mycket värdefullt ur flera perspektiv och vill att Region Östergötland på ett mycket aktivt sätt fortsatt stöder detta initiativ. Resultat från utvecklingsarbetet bör också snarast inkluderas i utbildningen på Naturbruksgymnasiet så att nya lantbrukare får del av ny kunskap. Ny kunskap är viktig för att på bästa sätt anpassa lantbruket till det förändrade klimatet och andra miljöfaktorer som medför förändrade förutsättningar för framtida lantbruk.

8.4 Investera i ett nytt elevboende på Vreta utbildningscentrum

Vreta utbildningscentrum är en av Region Östergötlands skolor. Här bedrivs flera olika utbildningar inom lantbruk, skog, djur och häst, både på gymnasienivå och som YH-utbildningar. Skolan har idag ett elevinternat som kan ta emot maximalt 190 elever men har behov av betydligt fler platser. I dagsläget är det ett stort antal elever som nekas plats och därmed får pendla två – fyra timmar om dagen. Det elevhem som idag finns är även slitet och behov av renovering. Det finns ett stort behov av arbetskraft inom gröna näringar. Därför vill vi investera i ett nytt elevboende och en idrottshall så att fler kan utbilda sig inom detta område.

8.5 Försök med utökad trafik på landsbygden

För att kollektivtrafiken på landsbygden ska vara ett attraktivt sätt att resa är det viktigt att hitta en god nivå med tillräckligt täta avgångar, samt rimliga restider. Vid medborgardialoger har det framkommit att få avgångar är det vanligaste skälet till att välja bort kollektivtrafiken. För att se om tätare avgångar skulle ge resultat i större antal resande vill vi genomföra en riktad satsning, med utökad antal avgångar för kollektivtrafik på några strategiskt viktiga landsbygdslinjer, på försök under några år. Vi vill därför ha en satsning med utökad kollektivtrafik med expressbussar från orter som saknar pendeltåg till stora utbildnings- och arbetscentra såsom Linköpings universitet och Mjärdevi.

8.6 Anpassa kollektivtrafiken efter kommunernas planering av bostadsområden på landsbygden

Östergötlands befolkning ökar, många vill bo och verka i länet, och i takt med att bostadspriserna i de större städerna stiger kraftigt, ökar behovet av att bygga nya bostadsområden på landsbygden utanför städerna. När en kommun planlägger ett nytt bostadsområde, är det viktigt att regionens trafikbeställningar av kollektivtrafik, anpassas efter hur planeringen ser ut. Det är väsentligt att inte minst barnfamiljer som

flyttar in i bostadsområden på landsbygden har möjlighet att med kollektivtrafik pendla till arbete och studier. Därför vill vi att regionens trafikbeställning av kollektivtrafik tar hänsyn till och anpassas efter kommunernas planering av bostadsområden på landsbygden.

Facebook: facebook.com/KDRegionOstergotland
Webbplats: regionostergotland.kristdemokraterna.se
E-post: regionostergotland@kristdemokraterna.se